

Høgskolen i Telemark

EKSAMEN

4009 Naturgrunnlag og landskap

02.06.2009

Tid:	4 timer (9-13)
Målform:	Bokmål/nynorsk
Sidetal:	3 med framside
Hjelpemiddel:	Ingen
Merknader:	Alle oppgaver teller likt.
Vedlegg:	Ingen

Eksamensresultata blir offentliggjort på StudentWeb.

Avdeling for allmenne fag

BOKMÅL

Oppgave 1

- Beskriv kort jordas indre oppbygging fra innerst til ytterst.
- Hva er platetektonikk, og hva er årsaken til platetektoniske bevegelser?
- Hvilke hovedtyper av platetektoniske grenser kan vi skille mellom, og ved hvilken type grense skjer fjellkjedefoldinger?
- Navngi, tidfest og si litt om en fjellkjedefolding som geologien i Norge fortsatt bærer preg av.

Oppgave 2

- Hva er et mineral, og hvilken mineralklasse er jordskorpa dominert av? Gi eksempler på tre mineraler innenfor denne klassen.
- Gi en oversikt over de fysiske egenskapene som brukes for å skille ulike mineraler fra hverandre.
- Hva er forskjellen på mineralsammensetningen til felsiske og mafiske magmatiske bergarter?
- Lag en skisse som viser hvor dyp-, gang- og dagbergarter dannes, og beskriv sammenhengen mellom avkjølingshastighet og kornstørrelse (krystallstørrelse) for magmatiske bergarter. Gi eksempler fra Oslofeltet på dyp-, gang- og dagbergarter.

Oppgave 3

- Tidfest og navngi siste istid, og forklar hvorfor det er få spor etter eldre istider enn denne i Norge i dag.
- Hva er Raet, og når og hvordan blei det dannet? Gi eksempler på to yngre israndtrinn i Telemark.
- Beskriv og lag en skisse av et breelvdelta. Få fram dannelsesmåte, lagdeling, kornfordeling og sortering. Hvordan kan vi i et lengdesnitt se om avsetningen har bygget seg opp til over havnivået?
- Hva er marin grense (MG), og hva er årsaken til at MG ligger over havets nivå i dag?

Oppgave 4

- På hvilken type løsmasseavsetning (jordart) foregår det meste av jordbruksproduksjonen i Norge? Hva gjør denne jordarten godt egnet til plantedyrking?
- Hva skyldes og kjennetegner kvikkleireskred? Hvilke områder er utsatt for slike skred?
- Definer begrepet jordsmonn, og gi en oversikt over jordsmonndannende prosesser.
- Beskriv og tegn en skisse (jordsmonnprofil) av det jordsmonnet som er typisk for barskog.

NYNORSK

Oppgåve 1

- Beskriv kort jordas indre oppbygging frå inst til ytst.
- Kva er platetektonikk, og kva er årsaka til platetektoniske bevegelser?
- Kva for hovudtypar av platetektoniske grenser kan vi skilje mellom, og ved kva slags type grense skjer fjellkjedefoldingar?
- Namngi, tidfest og sei litt om ei fjellkjedefolding som geologien i Noreg framleis ber preg av.

Oppgåve 2

- Kva er eit mineral, og kva for mineralklasse er jordskorpa dominert av? Gi eksempel på tre mineral innanfor denne klassa.
- Gi ei oversikt over dei fysiske eigenskapane som blir bruka for å skilje ulike mineral frå kvarandre.
- Kva er forskjellen på mineralsamansetjinga til felsiske og mafiske magmatiske bergartar?
- Lag ei skisse som viser kor djup-, gang- og dagbergartar blir danna, og beskriv samanhengen mellom avkjølingsfart og kornstørrelse (krystallstørrelse) for magmatiske bergartar. Gi eksempel frå Oslofeltet på djup-, gang- og dagbergartar.

Oppgåve 3

- Tidfest og namngi siste istid, og forklar kvifor det er få spor etter eldre istider enn denne i Noreg i dag.
- Kva er Raet, og når og korleis blei det danna? Gi eksempel på to yngre israndtrinn i Telemark.
- Beskriv og lag ei skisse av eit breelvdelta. Få fram danningmåte, lagdeling, kornfordeling og sortering. Korleis kan vi i eit lengdesnitt sjå om avsetjinga har bygd seg opp til over havnivået?
- Kva er marin grense (MG), og kva er årsaka til at MG ligg over havnivået i dag?

Oppgåve 4

- På kva for type lausmasseavsetning (jordart) føregår det meste av jordbruksproduksjonen i Noreg? Kva gjer denne jordarten godt eigna til plantedyrking?
- Kva skuldast og kjenneteiknar kvikkleireskred? Kva for område er utsett for slike skred?
- Definer omgrepet jordsmonn, og gi ei oversikt over jordsmonndannande prosessar.
- Beskriv og teikn ei skisse (jordsmonnprofil) av det jordsmonnet som er typisk for barskog.